

Asia: VN/1039/2018 ja YM010:00/2018

## **Lausuntopyyntö luonnonsuojelulailla rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvausmenettelyn ja ennaltaehkäisyn lainsäädäntöä valmistelevan hankkeen loppuraporttiluonnoksesta**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

MTK kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksensä luonnonsuojelulailla rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvausmenettelyn ja ennaltaehkäisyn lainsäädäntöä valmistelevan hankkeen loppuraporttiluonnoksesta. MTK toteaa asiasta seuraavaa:

MTK pitää hanketta erittäin tärkeänä sekä yleisesti luonnonsuojelun hyväksyttävyyden edistämisen että erityisesti maatalouteen liittyvien haasteiden ratkaisemisen näkökulmasta. Maataloudelle aiheutuneet lintuvahingot ovat lisääntyneet, ja arvioiden mukaan ne tulevat yhä edelleen kasvamaan. Nykyinen korvausmenettely on koettu monelta osin ongelmalliseksi, sillä korvauksia on pidetty riittämättöminä ja epäoikeudenmukaisina sekä menettelyjä epäselvinä ja liian pitkäkestoisina.

Luonnonsuojelun hyväksyttävyyteen liittyen raportissa on lyhyesti tarkasteltu omaisuudensuojan (PL 15 §) ja ns. ympäristöperusoikeuden (PL 20 §) välistä suhdetta rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen ja niiden korvaamisen kontekstissa. MTK pitää ensiarvoisen tärkeänä, että kahden edellä mainitun oikeusnormin tasapaino tässäkin asiayhteydessä säilyy. Haitankärsijöille myönnettävät oikeudenmukaiset korvaukset turvaavat omaisuudensuojan toteutumista ja ilmentävät samalla sitä, että ympäristöasioihin liittyvän vastuun on jakauduttava yhteiskunnassa kaikille.

MTK kannattaa uuden, erillisen lain säätämistä korvausmenettelyä koskien. MTK muistuttaa, että nykyinen sääntely ei kaikilta osin vastaa perustuslain vaatimuksia. MTK pitää välttämättömänä, että lainsäädäntötyöhön ryhdytään viivytyksettä. Raportti on MTK:n näkemyksen mukaan hyvä pohja lainsäädäntötyölle ja tarkempien linjausten tekemiselle.

Raportissa todetaan, että korvausten myöntämisen edellytyksenä olisi käytettävissä olevien kohtuullisten ennaltaehkäisevien toimenpiteiden käyttäminen vahingon syntymisen tai sen laajenemisen estämiseksi nykyistä käytäntöä vastaavalla tavalla. MTK painottaa, että korvauksen saamisen edellytyksiä ei tule asettaa tätä korkeammalle. MTK kannattaa raportin kirjausta, jonka mukaan ennaltaehkäisyä ei nähdä ehdottomana korvauksen myöntämisen edellytyksenä, sillä jotkut vahingot ovat ennalta-arvaamattomia. MTK tukee myös linjausta, jonka mukaan luonnonsuojelulain mukainen poikkeuslupa esimerkiksi lintujen häirintään ei olisi edellytyksenä korvauksen saamiselle ja että mahdollisella poikkeusluvalla ei tulisi olla vaikutusta korvauksen määrään.

Korvausjärjestelmän kattavuuteen liittyen MTK kannattaa korvattavien vahinkojen osalta vaihtoehtoa 1, jossa vahinkoluokkien määrittely on laajin. MTK tukee raportin kirjausta siitä, että korvausta maksettaisiin kaikkien luonnonsuojelulaila rauhoitettujen lajien aiheuttamista vahingoista. Raportissa mainitaan korvausjärjestelmän lähtökohtana olevan se, että ainoastaan välittömät (suorat) vahingot korvataan. Tätä asiakokonaisuutta on MTK:n näkemyksen mukaan vielä tarpeen tarkentaa, jotta erilaisten vahinkojen määrittäminen suoriin ja epäsuoriin vahinkoihin johtaisi hyväksyttävään lopputulokseen eikä tuotaisi ennakoimattomia ratkaisukäytäntöjä. Jatkotyössä on näiltäkin osin pidettävä mielessä periaatteelliset tavoitteet korvausmenettelyn oikeudenmukaisuuden kehittämisestä.

Raporttiin sisältyvät korvauksen määrää koskevat linjaukset ovat MTK:n mukaan oikeansuuntaisia. On olennaisen tärkeää, että korvaus vastaa aiheutunutta vahinkoa. MTK kannustaakin siihen, että jatkotyössä pohditaan huolellisesti, miten aiheutunut vahinko ja sen vuoksi maksettava korvaus määritellään. MTK pitää ratkaisevana, että lopputuloksessa toteutuu tasapaino menettelyjä helpottavan yksinkertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden varmistavan tapauskohtaisuuden välillä. Jotta haitankärsijöille maksettavat korvaukset vastaisivat mahdollisimman hyvin todellisuudessa aiheutuneita vahinkoja, MTK pitää välttämättömänä, että työkuluista aiheutuneista kustannuksista voisi jatkossa saada korvauksen.

Korvauksen hakemiseen ja maksamiseen liittyvien menettelyjen sisältövaatimukset ja määräajat on määriteltävä selkeästi. Järjestelmästä ei pidä rakentaa monimutkaista eikä tulkinnanvaraista, jotta ennakoitavuus voidaan taata. MTK:n mukaan raportissa esitettyt lähtökohdat ovat näiltä osin sellaisia, että ne mahdollistavat tarkoituksenmukaisten tarkempien linjausten tekemisen jatkotyössä. Menettelyjen osalta MTK nostaa esiin tärkeänä pitämänsä raportin maininnan siitä, että jatkotyössä tulisi selvittää mahdollisuutta ennakon maksamiseen korvausten myöntämisen yhteydessä.

Vahinkojen ennaltaehkäisyyn liittyen MTK korostaa joustavaa ja sujuvaa poikkeuslupaprosessia sekä sitä, että saatavilla on selkeää ja käytännönläheistä ohjeistusta ja neuvontaa. Raportissa on esitetty, että mahdollisuutta maksaa erillistä avustusta ennaltaehkäisevien toimenpiteiden suorittamiseen selvitettäisiin jatkotyönä. MTK kannattaa esitystä ja toteaa, että olisi hyvä, mikäli resursseja riittäisi myös ennaltaehkäisevien toimien rahoittamiseen. On kuitenkin varmistettava, että aiheutuneiden

vahinkojen korvaamiseen käytettävissä olevista resursseista ei jouduta ennaltaehkäisyyn panostettaessa tinkimään.

Lopuksi MTK huomauttaa, että toimivakaan korvausjärjestelmää koskeva lainsäädäntö ei yksin riitä tyydyttävän tilanteen saavuttamiseen, mikäli riittäviä resursseja sen toimeenpanoon ei ole turvattu. MTK painottaakin tarvetta varmistaa riittävä rahoitus sekä korvausten täysimääräiseksi maksamiseksi että sujuvien ja viivytyksettömien menettelyjen mahdollistamiseksi.

Asikainen Anna-Rosa  
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.